

Ρωμαίος και Ιουλιέτα του Κάρλο Ρέι, Μ. Κρανάκης

Μανώλης Κρανάκης

Ρωμαίος και Ιουλιέτα

Romeo and Juliet

Κάρλο Καρλί

Ανώφελη κινηματογραφική διασκευή του απόλυτου σαιξπηρικού έργου, φτιαγμένη θεωρητικά για τη γενιά των multiplex. Ούτε για καθημερινό στην τηλεόραση...

Οι οικογένειες των Μοντέγων και των Καπουλέτων, με την αέναη έχθρα που τους χωρίζει, ψάχνουν ευκαιρία για καβγά στους δρόμους της Βερόνα. Όταν ο νεαρός Μοντέγος Ρωμαίος και η Ιουλιέτα, κόρη του λόρδου Καπουλέτου θα ερωτευτούν κεραυνοβόλα, οι οικογένειές τους θα θελήσουν να τους χωρίσουν, και τα πράγματα θα πάρουν τραγική τροπή. Με τη βοήθεια ενός μοναχού, το ερωτευμένο ζευγάρι θα καταστρώσει ένα παράτολμο σχέδιο, το οποίο είτε θα φέρει την απόλυτη ευτυχία, είτε θα προκαλέσει ανήκουστο πόνο.

Δύσκολα θα μπορούσε να φανταστεί κάποιος κάτι πιο τραγικό από αυτό που επεφύλαξε η μοίρα για τον Ρωμαίο και την Ιουλιέτα στο ultimate love story όλων των εποχών.

Εκτός από αυτήν την ταινία που δεν μπορεί ούτε καν να απαγγείλει το λόγο για τον οποίο έχει γυριστεί, πόσο μάλλον το λόγο για τον οποίο έχει γυριστεί σαν μια teenage σαπουνόπερα για το prime time του Disney Channel, με λάθος καστ, κλισέ αναπαράσταση εποχής, παραπονημένο το κείμενο του Σαίξπηρ και ούτε μια αμυχή πρωτοτυπίας πάνω στο νεανικό σε πρόθεση, γερασμένο στο αποτέλεσμα όμως, σώμα της.

Επίπεδο τόσο ώστε να θυμίζει περισσότερο ανάγνωση σεναρίου παρά ερμηνεία ενός αριστουργηματικού έργου, αδιάφορο σαν να επρόκειτο για μια ρομαντική ιστορία της σειράς και συντηρητικό σαν να ήταν παραγγελία της καθολικής εκκλησίας, το ανώφελο εγχείρημα του Ιταλού Κάρλο Καρλέι ευτυχώς δεν σπαταλάει πολύ ταλέντο...

Με αρχηγό του gone wrong τον Τζούλιαν Φέλοους (του Οσκαρ για το «Gosford Park» του Ρόμπερτ Ολτμαν και του μυαλού πίσω από το «Downton Abbey») που αφαιρεί κομμάτια από το πρωτότυπο έργο για να προσθέσει δικά του ίδιας λογικής και ρίμας - προφανώς σε μια κρίση «τρικυμίας εν κρανίω» - , δεν υπάρχει πραγματικά κανείς μέσα σε δύο ώρες κινηματογραφικού χρόνου που να αξίζει να μνημονεύσεις.

Η Ιουλιέτα της Χάιλι Στάνφελντ είναι με διαφορά η χειρότερη που έχουμε δει στο σινεμά – ένα κορίτσι χωρίς ιδιαίτερη χάρη, ομορφιά ή αέρινη γοητεία, που μοιάζει να μην της έχει πει κανείς πως στους ώμους της κουβαλάει την κατάρρα όλων των μεγάλων εραστών αυτού του κόσμου.

Ο Ντάγκλας Μπουθ ως Ρωμαίος είναι η προσωποποίηση του χαρισματικού στέρνου, αφού μέχρι εκεί φτάνει η υποκριτική του δύναμη, ανίκανος να απαγγείλει τα ωραιότερα λόγια που είπε ποτέ ερωτευμένος άντρας σε γυναίκα στην ιστορία αυτού του κόσμου χωρίς να προδοθεί από το χειλάκι πετροκέρασο και μάγουλο βερύκοκο που φέρει η hulky αγορίστικη ομορφιά του.

Και όλοι οι υπόλοιποι – από τον Νάμιεν Λίους στο ρόλο του Λόρδου Καπουλέτου και τον Πολ Τζιαμάτι στο ρόλο του μοναχού Λόρενς που θα σταθεί στο πλευρό του ζευγαριού – παρωδούν εκπληκτικά τους ρόλους τους, προδίδοντας ανεπανόρθωτα το κείμενο του Σαίξπηρ και μαζί κάθε έννοια του *hairstyling*.

Χωρίς σειρά προτεραιότητας, με αυτήν την ταινία δικαιώνονται ο Τζορτζ Κιούκορ (1936) με την ακριβότερη σαιξπηρική μεταφορά στο σινεμά μέχρι εκείνη την εποχή, ο Φράνκο Τζεφινέλι στη δική του - κλασική, ελαφρώς ξεπερασμένη, αν και μπροστά στο φιλμ του Καρλέι ανυπέρβλητη - μεταφορά του 1968 και φυσικά ο Μπαζ Λούρμαν

Πολύτροπη Γλώσσα - <http://politropi.greek-language.gr/>

που το 1996 κλείδωσε οτιδήποτε θα μπορούσε να είναι η μοντέρνα μεταφορά της μεγαλύτερης ιστορίας αγάπης που γράφτηκε ποτέ.

Μανώλης Κρανάκης

flix.gr/cinema/romaios-kai-iylieta.html

Ασκήσεις

1. Να παρατηρήσετε την οργάνωση της κριτικής του Μανώλη Κρανάκη, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Β΄ λυκείου, σ. 241 κ.ε.](#) Χωρίστε το κείμενο σε νοηματικές ενότητες και δώστε πλαγιότιτλους, λαμβάνοντας υπόψη και τις εξής ερωτήσεις:

- Τι περιλαμβάνει η εισαγωγή του κειμένου και τι ο επίλογος;
- Σε ποια ενότητα δίνονται γενικά σχόλια για την ταινία και σε ποια επιμέρους σχόλια για τους συντελεστές;

 ΝΟΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ-ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΙ

2. Ο Κ. Κρανάκης χρησιμοποιεί την ειρωνεία. Να εντοπίσετε σημεία του κειμένου όπου χρησιμοποιείται η ειρωνεία και να τα σχολιάσετε.

3. Ποια φαίνεται ότι είναι η στάση του κριτικού για το κείμενο του Σαίξπηρ και πώς αυτή επηρεάζει την κριτική του για την ταινία;

4. Ποια ταυτότητα προβάλλει ο κριτικός μέσα από το κείμενό του; **ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ**
Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου.

5. Να εντοπίσετε τις ξενικές λέξεις που υπάρχουν στο κείμενο και να τις μεταφράσετε στα ελληνικά.

- Πώς εξηγείτε την επιλογή του συντάκτη να χρησιμοποιεί ξενικές λέξεις;
- Σε ποιες άλλες περιπτώσεις γραπτού ή προφορικού λόγου συναντάμε αυτό το φαινόμενο;
- Για ποιούς λόγους νομίζετε ότι συμβαίνει;
- Θεωρείτε πως απειλείται η ελληνική γλώσσα από τη χρήση ξενικών λέξεων;
- Πιστεύετε πως πρέπει να μεταφράζονται οι ξενικές λέξεις;
- Συζητήστε το θέμα, λαμβάνοντας υπόψη και το παρακάτω απόσπασμα στο οποίο η Μαρία Κακριδή-Φερράρι αναφέρεται στο θέμα της μετάφρασης των ξένων όρων.

Η μετάφραση ξένων όρων συνδέεται στενά με το γενικότερο φαινόμενο του δανεισμού (βλ. 1.7), εφόσον οι προς μετάφραση όροι εισέρχονται στη γλώσσα ως δάνεια από άλλες -ισχυρότερες συνήθως - γλώσσες, ενώ οι νέοι όροι που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της διαδικασίας της μετάφρασης ονομάζονται, χαρακτηριστικά, μεταφραστικά δάνεια (π.χ. φουτμπόλ --> ποδόσφαιρο, τηλεκοντρόλ --> τηλεχειριστήριο). Οι ξένες λέξεις καλύπτουν κυρίως κενά ορολογίας των επιστημών, της τεχνολογίας ή ειδικών τομέων της καθημερινής ζωής (π.χ. μόδα, κουζίνα, αθλητισμός). Επιπλέον, εξειδικεύουν εννοιολογικές περιοχές, όπου ο ελληνικός όρος καλύπτει το γενικό φάσμα και ο ξένος έρχεται να κατονομάσει μικρό μόνο τμήμα του. Π.χ. υποδοχή λέμε το γενικό φαινόμενο, ρεσεψιόν τον χώρο υποδοχής ενός ξενοδοχείου. Άλλο το γενικότερο ύφος, άλλο το σιλ ή σιλάκι ενός ατόμου, άλλο σημαίνουν και οι αντίστοιχα παραγόμενες εκφράσεις (έχει ύφος ¹ έχει σιλ), όσο και αν υπάρχουν ενδιάμεσοι τόποι ταύτισης των δύο.

Αντίθετα όμως με άλλες μορφές δανεισμού, αυθόρμητες και απροσχεδίαστες, η μετάφραση των λέξεων που μια γλώσσα δανείζεται από μίαν άλλη αποτελεί κατά κανόνα προσχεδιασμένη διαδικασία, η οποία πραγματοποιείται από συγκεκριμένους φορείς, εξυπηρετεί ορισμένες πρακτικές ανάγκες της κοινωνίας, αλλά συνδέεται συχνά και με ιδεολογικές στάσεις εθνοκεντρισμού και επιθυμίας εθνικής και γλωσσικής "καθαρότητας" (βλ. 2.1, 2.2). Η γλώσσα-αποδέκτης των δανείων, δηλαδή, θεωρείται από τους χρήστες της ότι κινδυνεύει με αλλοίωση των χαρακτηριστικών της από την ύπαρξη ή τη συνεχή εισροή των ξένων όρων και το αίτημα της μετάφρασής τους προέρχεται, τουλάχιστον για ορισμένες ομάδες, από την ουτοπική - στην αθώότερη μορφή της - [λογική της απόλυτης γλωσσικής ομοιογένειας](#).

Η κινδυνολογική αντιμετώπιση της αθρόας εισαγωγής ορολογίας στους τομείς κυρίως της τεχνολογίας και των επιστημών, όπου εντοπίζεται ο μεγαλύτερος αριθμός των σύγχρονων δανείων, δεν λαβαίνει υπόψη της ότι το φαινόμενο οφείλεται στην απουσία παραγωγής τεχνολογίας ή επιστημονικής γνώσης από τη χώρα-αποδέκτη της ορολογίας. Συνεπώς, δεν έχει νόημα να αντιμετωπίζεται αποκλειστικά με την καταπολέμηση του απλού "συμπτώματος", της μορφής δηλαδή που θα έχουν οι όροι, οι οποίοι θα αντιστοιχούν στις νέες έννοιες: της γλώσσας προέλευσης ή της γλώσσας-αποδέκτη. Στην ελληνική κοινωνία το πρόβλημα επιτείνεται από το γεγονός ότι πολλοί από τους νεόπλαστους στη γλώσσα προέλευσης όρους κατασκευάζονται,

σύμφωνα με την ισχύουσα παράδοση, από ελληνικές ρίζες (π.χ. *astrophysics*, *tomographie*), πράγμα που ενισχύει τις εθνοκεντρικές ιδεολογικές στάσεις.[...]

http://www.komvos.edu.gr/glwssa/odigos/thema_d12/d_12_thema.htm

6. Οργάνωση project «Ρωμαίος και Ιουλιέτα»:

Εργαστείτε σε ομάδες.

- Διαβάστε το θεατρικό έργο του Σαίξπηρ *Ρωμαίος και Ιουλιέτα*.
- Δείτε την ομώνυμη ταινία του σκηνοθέτη Κάρλο Ρέι που γυρίστηκε σχετικά πρόσφατα (2013) και καταγράψτε τις εντυπώσεις σας.
- Διαβάστε ξανά τις δύο διαφορετικές κριτικές (την παρούσα και [του Κ.Καϊμάκη](#)) για την ταινία και συζητήστε λαμβάνοντας υπόψη τις εξής ερωτήσεις: Με ποια κριτική συμφωνείτε περισσότερο, σε ποια σημεία, και γιατί; Με ποια κριτική διαφωνείτε, σε ποια σημεία, και γιατί;
- Δοκιμάστε να γράψετε τη δική σας κριτική απευθυνόμενοι αποκλειστικά σε νεανικό κοινό, βλ. και ['Εκφραση-Έκθεση Β' λυκείου. σ. 208](#). Αναρτήστε την κριτική σας στην ιστοσελίδα του σχολείου σας.
- Όσοι ενδιαφέρεστε περισσότερο για το θέμα μπορείτε να δείτε και την ομώνυμη ταινία του Φράνκο Τζεφινέλι, προκειμένου να συγκρίνετε τις δύο ταινίες.

7. Όσοι είστε κινηματογράφοφιλοι οργανώστε μια ομάδα κριτικής

κινηματογράφου με μόνιμη στήλη στην ιστοσελίδα του σχολείου σας. Η ομάδα αναλαμβάνει την ενημέρωση των μαθητών

σχετικά με τις καινούριες ταινίες.

8. Λέγεται ότι το έργο *Ρωμαίος και Ιουλιέτα* μας

προσφέρει την πιο δυνατή ιστορία νεανικού έρωτα, «το απόλυτο love story» και, παρότι η ιστορία αναφέρεται σε μια παλαιά εποχή, εξακολουθεί και σήμερα να συγκινεί και να εμπνέει. Δοκιμάστε να γράψετε και σεις μια ιστορία νεανικού έρωτα στη σημερινή εποχή, αντλώντας έμπνευση από το έργο. Μπορείτε, αν θέλετε, να κρατήσετε το βασικό μοτίβο του έργου που είναι ο έρωτας ανάμεσα σε δύο νέους που ανήκουν σε διαφορετικές, και μάλιστα αντίπαλες, κοινωνικές ομάδες.

9. Να διαβάσετε το παρακάτω

απόσπασμα που αναφέρεται

στη δύναμη του έρωτα και της αγάπης. Προέρχεται από το κορυφαίο ερωτικό ειδυλλιακό δράμα *Γκόλφω* του Σπύρου Περεισιάδη. Πρόκειται για άλλη μια ιστορία συγκλονιστικού έρωτα με τραγικό τέλος. Η Γκόλφω και ο Τάσος, δύο

νεαρά παιδιά, ορκίζονται αιώνια αγάπη. Η Γκόλφω, πιστή στον όρκο της, αρνείται τον άρχοντα που θέλει να την παντρευτεί, αλλά ο Τάσος, αψηφώντας τον δικό του όρκο, δέχεται να πάρει γυναίκα του την πλούσια νέα που του προξενεύουν. Όταν αλλάξει γνώμη, θα είναι πολύ αργά. Η παραβίαση του όρκου ισοδυναμεί με θάνατο και κινεί τις δυνάμεις του πεπρωμένου με αδυσώπητο τρόπο. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η Γκόλφω απορρίπτει τη συμβουλή της Αστέρως, που την παροτρύνει να ξεχάσει τον άπιστο Τάσο και να παντρευτεί τον πλούσιο Κίτσο.

*“Αχ! Η αγάπη μάνα μου, πεντάκριβη μανούλα,
χόρτο δεν είναι για να βγει με τόση ευκολία.
Είναι δεντρί βαθύριζο, π’αν θες για να το βγάλεις,
πριχού μονάχο μαραθεί, σ’οργώνει την καρδιά σου,
βγαίνει μαζί με την καρδιά. Είν’ ή αγάπη βάτος,
π’αν τύχει, μάνα, και πιαστείς μέσα στις αγκαθιές του,
δεν ξεμπερδεύεις εύκολα, θα φύγεις λαβωμένη.
Είν’ η αγάπη θάλασσα που γλυκοκουματίζει,
κι αν τύχει τα γαλάζια της νερά σε ξεγελάσουν,
τις ομορφιές της λιμπιστείς κι απλώσεις τα πανιά σου,
δεν είναι, μάνα, βολετό πίσω για να γυρίσεις·
κι αν σε βοηθήσουν οι καιροί, με κίνδυνο μεγάλο
στην άλλη άκρη θε να βγεις· αλλιώςτικα εχάθης.
Είν’ η αγάπη [...]”*

- Να γράψετε ένα σύντομο κείμενο, που αρχίζει ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ με τη φράση: «Είν'η αγάπη...». Επιλέγετε εσείς τη μορφή του κειμένου σας που μπορεί να είναι πεζό, ποιητικό ή θεατρικός μονόλογος.
- Να δείτε την ταινία *Γκόλφω* του Ορέστη Λάσκου που έσπασε τα ταμεία της εποχής (πρώτη προβολή 1955) και να μοιραστείτε τις εντυπώσεις σας, βλ.σχετικά:
<http://www.sansimera.gr/articles/558>

10. Να διαβάσετε το παρακάτω απόσπασμα για τον έρωτα από το βιβλίο *Εγκώμιο για τον έρωτα* του Γάλλου φιλοσόφου Αλαίν Μπαντιού (Alain Badiou, 1937-), όπου ο Μπαντιού δίνει συνέντευξη στον δημοσιογράφο Νικολά Τρυόνγκ (Nicolas Truong). Ο Μπαντιού δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στον έρωτα. Υποστηρίζει ότι η ύπαρξη της φιλοσοφίας προσδιορίζεται από τέσσερις όρους, από την επιστήμη, την τέχνη, την πολιτική και τον έρωτα.

Alain Badiou

Υπενθυμίσατε προηγουμένως ότι ο Πλάτωνας είχε ήδη διαπιστώσει τον ιδιαίτερο δεσμό ανάμεσα στον έρωτα και στην αλήθεια. Ως προς τι όμως ό έρωτας είναι, κατά τη γνώμη σας, μια “διαδικασία αλήθειας”;

Υποστηρίζω ότι ο έρωτας είναι πράγματι αυτό που αποκαλώ στη φιλοσοφική μου ιδιόλεκτο μια “διαδικασία αλήθειας”, δηλαδή μια εμπειρία όπου ένας ορισμένος τύπος αλήθειας κατασκευάζεται. Αυτή η αλήθεια είναι πολύ απλά η αλήθεια πάνω στο Δύο. Η αλήθεια της διαφοράς ως τέτοιας. Και θεωρώ ότι ο έρωτας-αυτό που αποκαλώ η “σκηνή του Δύο”-είναι αυτή η εμπειρία. Υπό αυτή την έννοια κάθε έρωτας που αποδέχεται τη δοκιμασία, που αποδέχεται τη διάρκεια, που αποδέχεται ακριβώς αυτή την εμπειρία του κόσμου από τη σκοπιά της διαφοράς παράγει με τον τρόπο του μια νέα αλήθεια πάνω στη διαφορά. Γι' αυτό ακριβώς κάθε αληθινός έρωτας ενδιαφέρει ολόκληρη την ανθρωπότητα, όσο ταπεινός κι αν είναι φαινομενικά, όσο κρυμμένος κι αν είναι. Ξέρουμε καλά ότι οι ερωτικές ιστορίες παθιάζουν όλον τον κόσμο! Ο φιλόσοφος οφείλει να ρωτήσει γιατί μας παθιάζουν. Γιατί όλες αυτές οι ταινίες, όλα αυτά τα μυθιστορήματα, όλα αυτά τα τραγούδια εξ ολοκλήρου αφιερωμένα σε ερωτικές ιστορίες; Πρέπει σίγورا να υπάρχει κάτι το καθολικό στον έρωτα ώστε αυτές οι ιστορίες να ενδιαφέρουν ένα τόσο μεγάλο κοινό. Το καθολικό που υπάρχει είναι ότι

κάθε έρωτας προτείνει μια καινούρια εμπειρία αλήθειας σχετικά με το να είμαστε δύο και όχι ένας. Το ότι μπορούμε να συναντήσουμε και να αποκτήσουμε την εμπειρία του κόσμου με έναν άλλον τρόπο απ'ό,τι μέσω μιας μοναχικής συνείδησης, ιδού αυτό για το οποίο οποιοσδήποτε έρωτας μας προσφέρει μια καινούρια απόδειξη. Και γι'αυτό αγαπάμε τον έρωτα, όπως λέει ο Άγιος Αυγουστίνος, αγαπάμε να αγαπάμε, αλλά επίσης αγαπάμε να αγαπούν και οι άλλοι. Πολύ απλά γιατί αγαπάμε τις αλήθειες. Αυτό ακριβώς είναι που προσδίδει όλο το νόημά της στη φιλοσοφία: οι άνθρωποι αγαπούν τις αλήθειες, ακόμη κι όταν δεν ξέρουν ότι τις αγαπούν.

Alain Badiou με τον Nicolas Truong,

Εγκώμιο για τον έρωτα

- Ποια σκέψη του Μπαντιού σας κάνει εντύπωση; Δοκιμάστε να την αναπτύξετε με απλά λόγια.
- Ο Truong στην ερώτησή του προς τον Μπαντιού αναφέρει ότι ο Πλάτωνας είχε ήδη διαπιστώσει τον ιδιαίτερο δεσμό ανάμεσα στον έρωτα και στην αλήθεια. Διαβάστε και συζητήστε το απόσπασμα από το Συμπόσιο του Πλάτωνα που αναφέρεται στον Έρωτα ([Ο έρωξ δαίμων μέγας. ΠΛΑΤΩΝ 132. – Συμπόσιον 202d8-204b7](#)). Ποια φαίνεται να είναι η σχέση του Έρωτα με την αλήθεια; Ποιες σκέψεις σας δημιουργούνται διαβάζοντας τον πλατωνικό μύθο για τον Έρωτα;